

Charpentier Toussaint von (1779-1847)

Starosta górniczy i wybitny entomolog

Urodził się 22 listopada 1779 roku we Freibergu, w rodzinie późniejszego saskiego starosty górniczego Johanna Friedricha Wilhelma von Charpentiera. Pierwsze nauki pobierał w ojcowskim domu, później uczył się w gimnazjum we Freibergu, a ukończywszy je słuchał wykładów Abrahama Gottloba Wernera i innych profesorów na Akademii Górniczej. Równocześnie, zamierzając wstąpić na uniwersytet, doskonalił swoją znajomość łaciny pod kierunkiem swego szwagra, kaznodziei dworskiego Reinharda. W roku 1797 rozpoczął studia prawnicze w Lipsku, gdzie dużą wagę przykładał nadal do łaciny i dał się poznać w publicznych dyskusjach jako cięty mówca.

Pracę zawodową rozpoczął jako audytor sądu dworskiego w Lipsku, ale już po roku, za namową Heinitza i Redena, opuścił Saksonię i wstąpił na służbę Prus. Karierę rozpoczął na stanowisku sekretarza górniczego, jednak już wkrótce awansował na asesora Wyższego Urzędu Górniczego we Wrocławiu, po czym powierzono mu kierownictwo Urzędu Górniczego w Świdnicy (Schweidnitz). W roku 1804 ożenił się z wdową von Tschirsky, z którą miał dwójkę dzieci. W latach 1806-7 zasłużył się, ratując Wałbrzyską Kasę Górniczą i podległe mu kopalnie przed Francuzami, co doceniono, przenosząc go w roku 1810 do Wrocławia w charakterze nadradcy górniczego.

Dał się tu poznać jako człowiek wszechstronnie wykształcony, władał biegle łaciną, malował i rysował, a z jego opinią coraz bardziej liczono się nie tylko w kręgach zawodowych, lecz i naukowych. Podczas licznych podróży wielkie wrażenie wywarły na nim Włochy, których zażytki zwiedzał wraz ze swym przyjacielem hrabią Wilhelmem von Magnis w roku 1818. W roku 1828 awansował do rangi wicestarosty, zaś w roku 1830 mianowany został starostą westfalskiego Wyższego Urzędu Górniczego w Dortmundzie. Na własną prośbę przeniesiony został w roku 1836 ponownie na Śląsk, gdzie aż do końca życia pełnił obowiązki starosty Urzędu Górniczego w Brzegu (Brieg).

Chociaż był biegłym mineralogiem i geologiem, to międzynarodową sławę zawdzięczał swoim badaniom entomologicznym. Opublikował w tej dziedzinie szereg ilustrowanych przez siebie prac poświęconych chrząszczom, motyloom i ważkom oraz owadom kopalnym, a ponadto przygotował do druku wznowienia klasycznych dzieł entomologicznych Espersa. Już w roku 1809 został członkiem Śląskiego Towarzystwa Kultury Ojczyznej, zaś w roku 1823 towarzystwo to nadało mu godność członka honorowego.

W ostatnich latach życia, rozwiódłszy się, prowadził samotny i monotony tryb życia. Często czuł się źle i nieraz tygodniami nie opuszczał domu. Zajmował się głównie czytaniem, pisaniem, porządkowaniem swych zbiorów i rysowaniem ilustracji do swoich dzieł. Zmarł 4 marca 1847 roku w Brzegu.

Ważniejsze prace:

1812 – Darstellung der Höhen verschiedener Berge, Flüsse und Orte Schlesiens. Breslau.

1818 – Vermischte Bemerkungen über einige Käferarten. *Germars Mag. Ent.* 3.

- 1818 – Verzeichnis der europäischen Schmetterlinge. Breslau.
- 1820 – Bemerkungen auf einer Reise von Breslau über Salzburg durch Tyrol, die südliche Schweiz, nach Rom, Neapel und Pästum in Jahre 1818. Leipzig.
- 1821 – Die Zünsler, Wickler, Schaben und Geistchen der systematischen Verzeichnisses der Schmetterlinge der Wiener. Braunschweig.
- 1825 – Horae Entomologicae adjectis tabulis novem coloratis. Vratislaviae.
- 1829 – Über den Brand in Steinkohlengruben. *Archiv f. Miner.* 1.
- 1829-1839 – E. Espers. Die europäische Schmetterlinge in Abbildungen nach dem Natur mit Beschreibungen. 5 Th. Neu hrsg. von Toussaint von Charpentier. Erlangen.
- 1830 – E. Espers. Die ausländischen oder die ausserhalb Europa zur Zeit in den übrigen Welttheilen vorgefundenen Schmetterlinge. Neu hrsg. von Toussaint von Charpentier. Erlangen.
- 1835 – Sur le genre Pneumore, le Pasma Rossium, l'Empusa tricolor et hyalina. *Silb. Rev. Ent.* 3.
- 1839 – Beiträge zur Synonymik einiger Orthopteren und Neuropteren. *Germars Zeitschr. f. Ent.* 1.
- 1840 – Libellulinae europaeae. Lipsiae.
- 1841-1845 – *Orthoptera*, descripta et depicta. Lipsiae.
- 1841 – Einige Bemerkungen, die Orthopteren betreffend. *Germars Zetischr. f. Ent.* 3.
- 1841 – Beschreibung eines Libellulinitis aus Kroatien. *Neues Jb. f. Miner.*
- 1843 – Über einige fossile Insecten aus Radoboy in Kroatien. *Nova Acta Acad. Nat. Cur.* 20, 1.

Źródła:

1848. Schles. Prov. Blätt. 127. S. 385-391.

Nowack K. G. 1836. Schlesische Schriftsteller-Lexikon 1. S. 22-24.

Perlick A. 1962. Biographische Studien zur schlesischen Heimatforschung. Dortmund. S. 162-164.

Portret z: Glück auf 28 (1892). S. 565.